

Teatrul făcut din (pură) plăcere

După 1989, câteva teatre populare/muncitorești și-au continuat activitatea, în ciuda vremurilor tot mai refractare la mișcarea „diletanților”. Și sigur că, în parte, trierea, restructurarea, chiar desființarea unor asemenea formații era necesară. Prea luaseră amploare, riscând să devină un mijloc destul de funest al propagandei comuniste. Totuși, în afara nenumăratelor brigăzi artistice, a teatrelor muncitorești, comunale, populare, municipale, care făceau spectacole doar pentru a-și „bifa” prezența în cadrul „Cântării României”, au existat câteva (purtând și ele una dintre titulaturile de mai sus) cu regim de lucru (semi)profesionist (stagiuni permanente, regizori, scenografi profesioniști, repertoriu de calitate). Și când actorii amatori „beneficiau” și de talent, după ce acumulasă experiență și câștigau dezinvoltură, rezultatele deveneau uimitoare, fiecare reprezentație fiind încărcată cu un plus de emoție și de bucurie a jocului. Pentru că, spre deosebire de teatrele profesioniste, în cele de amatori nu există niciodată rutină, „funcționariat”. Totul se petrece la intensitate maximă. Oameni de vârste diferite și cu profesii dintre cele mai diverse se adună laolaltă din nevoia de comunicare, din aceea de a fi laolaltă. Am văzut, în timp, spectacole de bună calitate, agreabile, realizate de către regizori

precum: Silviu Purcărete, Dan Micu, Alexandru Darie, Mihai Lungeanu. Teatrul „Traian Grozăvescu” din Lugoj rămâne unul dintre ultimii „mohicani” ai acestui secol. Nu cred să-i fie ușor. Sunt, azi, teatre profesioniste care-și duc zilele într-un anonim de neînțeles. (Și mă întreb, adesea, ce s-o mai fi petrecând la Petroșani, la Turda, la Baia Mare, la Giurgiu, la Satu Mare, ba chiar și la Naționalul din Târgu Mureș?) E drept, nu știu ce s-o mai fi întâmplând nici cu „amatorii” din Vatra Dornei, din Caracal, din Bocșa, din Câmpulung Moldovenesc. Unele dintre aceste trupe au obținut statut profesionist (Focșani, Târgu-Jiu, Râmnicu Vâlcea). Pe aceste nisipuri mișcătoare, teatrul lugojan și-a păstrat și titulatura, și structura, și prestigiul câștigat peste vreme. Are, în continuare, activitate permanentă (joacă, într-o stagiune, cam opt-nouă producții), colaborează cu regizori profesioniști, mai mult, organizează un festival internațional. Orașul este în câștig, mai ales că nu are și un teatru profesionist. (Cele mai apropiate din zonă sunt Naționalul timișorean și Teatrul „G.A. Petculescu” din Reșița.)

De curând, am avut prilejul să văd, la sala „Elvire Popesco” a Institutului Francez din București, ***Cântăreata cheală*** de Eugen Ionescu, în regia Ancăi-Maria Colțeanu (care semnează, de altfel, și scenografia). Ei bine, dincolo de emoția copleșitoare (doar jucau pe o scenă din Capitală și în prezența multor critici de teatru!), care a condus la mici stângăcii sau la pierderea (oarecum) a vocii unei artiste, reprezentația a decurs în condiții dintre cele mai bune, obținând simpatia publicului. Textul „defoliat” cu migală și (re)inventat de către regizoare, cu ajutorul actorilor, conduce la o producție onorabilă, în care interpreții știu ce au de făcut, astfel încât înțelesurile ionesciene să nu fie pulverizate. Se are permanent în vedere tragicomicul acestei piese, un melanj de umor negru și angoasă. Se pedalează mult pe alienarea personajelor, pe degradarea relațiilor interumane, pe conflictul verbal.

Anca-Maria Colțeanu s-a jucat ea însăși, construind planuri, inventând personaje, dezghiocând și (re)inventând situații, mecanisme. În felul acesta, limbajul capătă dimensiuni fabuloase, înghițindu-i, la un moment dat, pe „eroi”. Artiștii fac față unui stil sec, lipsit de înflorituri. Se frazează bine, se accentuează bine fiecare silabă. Pentru că, de regulă, personajele ionesciene sunt de nicăieri și au vârstă incertă, regizoarea – silită ori nu de împrejurări – a distribuit în roluri actorii fără a ține prea mult cont de anii acestora. Nu a deranjat cu nimic, pentru că importanta ei grijă a rămas crearea unui mecanism care să funcționeze după anumite reguli. A reușit. Mașinuțele din lemn, care apar în fundal la început, devin un soi de „aruncare în abis”: toți devin, în fond, niște „mașinuțe” stricate, cu mișcări frânte, iar replicile par că se repetă la infinit, golindu-se de sens.

Este un spectacol alcătuit după toate canoanele, cu artiști care au deprins bine regulile interpretării, păstrându-și, totuși, candoarea.

Sunt sigură că acest teatru va continua să existe câtă vreme vor exista a(ni)matori entuziaști ce vor ține activ un nucleu oricât de restrâns. Pentru că teatrul de amatori nu se face în masă, ci doar din dorința de a exprima preaplinul din sine.

Teatrul Municipal „Traian Grozăvescu” din Lugoj – *Cântăreata cheală* de Eugen Ionescu. Un spectacol de Anca-Maria Colțeanu. Cu: Maria Voronca, Tudor Trăilă, Ovidiu Decean, Ileana Căprariu, Constantin Ilie, Iuliana Toma, Constantin Goloșie, Silviu Simonescu.